

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ฟังธรรมะเนาะ ธรรมะคือสังขาร เวลาใครไม่รู้สังขารก็เป็นแบบนี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมา การสร้างสมบุญญาธิการมา เราพูดถึงพระโพธิสัตว์บ่อยมาก เพราะว่าพระโพธิสัตว์ทำคุณงามความดีต้องมีพื้นฐานใจ ถ้ามีพื้นฐาน คุณสิ เวลาเจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษากับอาฬารดาบส อุทกดาบส ครูบาอาจารย์ยกย่องสรรเสริญขนาดไหน ท่านมีสติสัมปชัญญะว่าในหัวใจของเรา เราไม่หลอกตัวเอง มันยังมีความลังเลสงสัยอยู่ ยังมีความสงสัยอยู่มันเชื่อไม่ได้ๆ ท่านต้องค้นคว้าของท่าน ค้นคว้าของท่านจนกว่าท่านจะสิ้นกิเลสไป พอท่านสิ้นกิเลสไปท่านวางธรรมวินัย วางธรรมวินัยไว้ สิ่งที่ว่าธรรมวินัยไว้ให้เราศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าของเรา เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา เวลาพระพุทธศาสนาจะขัดเกลา ขัดเกลาให้หัวใจของคน ขัดเกลาให้กิเลสตัดความทะยานอยากในหัวใจของคนเบาบางลง ศาสนาเป็นที่พึ่งของเรานะ ถ้าไม่มีศาสนาเป็นที่พึ่งมันจะเร่าร้อนยิ่งไปกว่านี้เยอะ แล้วในปัจจุบันนี้เวลาศาสนารุ่งเรือง ศาสนารุ่งเรือง ใครๆ ก็จะเข้ามาในศาสนา มือถือสาก ปากถือศีล ใจหน้าฉากก็อย่างหนึ่ง มือถือสาก ปากถือศีล เวลามือ มือถือสาก ซ่อนไว้ข้างหลัง เวลาปาก ปากถือศีล ถ้าปากถือศีลมันก็เป็นแบบนี้ เป็นแบบโลกๆ ถ้าเป็นโลกๆ เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา

ศาสนาทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดี...ใช่ ทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดี เพราะคน คนก็คือคนไม่ทั่ว ถ้าคนไม่ทั่วมันก็มีปัญหารอบรู้เท่านั้นแหละ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เขาก็ปฏิบัติตน ในอินเดียในปัจจุบันนี้ศาสนาดั้งเดิมเขายังอยู่มาจนถึงปัจจุบันนี้ แล้วเวลาเขาเชื่อถือศรัทธากัน แล้วเวลาเราเชื่อถือศรัทธากัน ศาสนาแรกของโลกคือศาสนาผี คนเรากลับ ไม่มีที่พึ่งที่อาศัยก็อาศัยภูตผีปีศาจไป

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา พระอินทร์ เทวดามาอุปฐาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่มาอุปฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะเหตุใด เพราะเขาต้องการบุญกุศลของเขา เขาต้องการบุญกุศลของเขา คุณติ เวลาพระอินทร์มาใส่บาตร พระกัสสปะ พระกัสสปะอยู่ในป่าในเขาเข้ามาสมานสมบัติ ใครใส่บาตรคนแรกคนนั้นจะได้บุญ มาก

พระกัสสปะจะไปโปรดคนทุกซ์คนยาก ไปหาช่างทอผ้า พระอินทร์ปลอมตัวไปดักหน้า เลย เขาดักหน้าเพราะเขาอยากได้ เขาอยากได้บุญกุศลของเขา แต่เวลาเขาทำบุญกุศล ขนาดพระ อินทร์เขาจะปลอมตัวเป็นคนจนขนาดไหนก็แล้วแต่ แต่เวลาไทยทานของเขามันไม่ใช่เป็นอย่าง นั้น เวลาของตบบาตร พระกัสสปะเห็น มันไม่ใช่แล้วละ กำหนดจิตดูใจ ถ้ากำหนดจิตดู “มหาบพิตร มหาบพิตรอย่าชี้โกงสิ เขาจะมาโปรดคนทุกซ์คนยาก มาโปรดคนทุกซ์คนยาก ให้ คนทุกซ์คนยากเขามีที่พึ่งที่อาศัยของเขา”

“ข้าพเจ้านี้คนทุกซ์คนยาก” คนทุกซ์คนยากเพราะอะไร เพราะว่าเขาเป็นพระอินทร์เขา ปกครองอยู่ แต่มันมีเทวดาที่เคยทำบุญไว้มหาศาล แสงเขาดีกว่า คือทรัพย์สมบัติเขามากกว่าใคร ผู้ปกครองเขาก็ไม่สบายใจ ผู้ปกครองเขาก็อยากจะทำเพิ่มของเขาๆ เพราะคนคิดดี ประารถนาดี เพราะเขามีศาสนาเป็นเครื่องขัดเกลา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศาสนา พระพุทธศาสนาเราก็ต้องแยกแยะ เอา เวลาหลวงตาท่านเทศน์ เวลาเรากินไก่ เวลากินไก่ ไก่โดยธรรมชาติแม้แต่ไก่ที่เขาจัดมาให้ มันมีกระดูก เรากินปลา ปลาที่มีกระดูกทั้งนั้นแหละ ทุกอย่าง เวลาสัตว์มันมีกระดูก มันมีสารพิษ มันมีอะไร เราต้องคัดต้องแยกของเราเองไง เราต้องเลือกของเรา กินไก่ ถ้าคนฉลาดเขาไม่กิน กระดูกไก่เข้าไปติดคอหรืออก เขาก็ต้องกินเนื้อไก่ เขากินแต่เนื้อมัน กระดูกเขาป้อนทิ้ง

นี่ก็เหมือนกัน ในทางโลกก็เป็นทางโลก ในทางโลกของเขา ทางโลกของเขา เป็น วัฒนธรรมประเพณี เราก็อยู่มากับวัฒนธรรมประเพณีนะ แล้วพวกเราปลื้มใจด้วย ปลื้มใจว่า พระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญ คุณติ คนเรามีวัฒนธรรมมีประเพณี มนุษย์ต่างจากสัตว์เพราะมีศีลมี ธรรม คุณติ เวลาคนที่เขาทำชั่วๆ เขาทำผิดศีลกัน เราก็ว่าสิ่งนั้นไม่น่าทำเลย ไม่น่าทำเลย เราก็ว่าไม่ น่าทำเลย สิ่งนั้นไม่น่าทำเลยเพราะมันผิดจากประเพณีวัฒนธรรมไป ประเพณีวัฒนธรรมมันก็ เป็นประโยชน์ตรงนั้น นี่โลกเป็นแบบนี้

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีทาน มีศีล มีภาวนา เราจะมีทาน เราทำทานของเรา เราพอใจที่ไหนเราทำที่นั่น ถ้าใครพอใจที่ไหนควรทำที่นั่น เพราะความพอใจ เพราะความพอใจคือศรัทธา ศรัทธาความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อเป็นหัวใจจรดถึงให้หัวใจของเรา ดึงให้เราเข้าไปศึกษาเข้าไปค้นคว้า เราต้องการคุณงามความดีกว่านั้น เห็นไหม ศรัทธาความเชื่อแก้กิเลสไม่ได้ แก้กิเลสได้มันต้องศีล สมาธิ ปัญญา

ที่นี้ศีล สมาธิ ปัญญา เวลาเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วเราก็อ้างเชื่อแบบนั้นนะ เราเข้าไปปฏิบัติอย่างไร จิตใจของเรามันยังไม่สูงส่งขึ้นไป มันได้สัมผัสสิ่งใด มันว่างๆ ก็เชื่อตามสิ่งนั้นไป นี้วิฤติภาวะ แต่ถ้าเรามีสติมีปัญหา ถ้ามันเป็นอย่างนั้นเราก็อ้างเชื่อ เราเป็นได้ กาลามสูตร เวลาเรามีศรัทธาความเชื่อ เราต้องมีศรัทธาเราต้องมีความเชื่อ เพราะศรัทธาความเชื่อเป็นหัวใจจรด หัวใจจรดคือมันเป็นทรัพย์ของมนุษย์นะ เป็นสิทธิ์ของมนุษย์ มนุษย์ต้องมีศรัทธา ศรัทธาในอะไร? ศรัทธาในพ่อแม่ ศรัทธาในสิ่งที่บุคคลที่เป็นตัวอย่าง

เราศรัทธา เราศรัทธาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรามีศรัทธา ศรัทธาความเชื่อมันเป็นสิทธิ์ของเรา เรามีศรัทธาความเชื่อของเรา แต่เวลาจะประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อๆ มันต้องพิสูจน์ว่าสิ่งนี้มันเป็นจริงหรือเปล่า นี่ไง มันจะเข้ามาใกล้ที่มีกระดูกแล้วละ

ถ้ากินไก่ กินปลา มันมีกระดูก เราไม่ให้ก้างไม่ให้กระดูกนั้นมาเป็นโทษกับเรา เราต้องการประโยชน์ทั้งนั้นแหละ เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเหมือนกัน เพราะในหัวใจของเรา มันมีกิเลส กิเลสมันเป็นก้างขวางคอ

กิเลส หน้าที่ของกิเลสมันทำลายทั้งนั้นแหละ มันทำลายของเรา คูสิ มาทำบุญกุศล พอมันทำไปๆ มันก็บอกว่า “ทำบุญแล้วไม่ได้บุญ ทำแล้วก็ได้ไม่ได้สิ่งใด”

แล้วบุญมันคืออะไรละ เอ็งทำบุญขึ้นมาแล้วเอ็งหวังผลตอบแทนอะไรละ บุญมันก็คือบุญไง บุญคือความสุขใจ บุญ มีบุญมีบารมี พอบารมีขึ้นมา ความดี กลิ่นของศีลหอมทวนลม กลิ่นของคุณงามความดีของเราหอมทวนลม หอมทวนลม หอมทวนลมเพื่อใคร? หอมทวนลมเวลาตกทุกข์ได้ยาก นี่บุญกุศลมันเกิดขึ้นมาอย่างนี้ คนทำบุญต้องได้บุญ เวลาได้บุญ เวลาวิฤติต่างๆ มันมีโอกาสนำไปของมันได้ นี่คือนิพพาน

ถ้าเราทำบุญแล้วต้องได้บุญ บุญของเรา แต่เราทำบุญด้วยกำลัง เวลาทำบุญแล้วมันจะปรารถนาของมัน แรงปรารถนา ปรารถนาคุณงามความดี เราทำคุณงามความดี พระเราก็ปรารถนา นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมาเราก็ปรารถนาความสุข พอความสุขขึ้นมาแล้วให้จิตใจมันอยู่ในร่างของเรา เวลานั่งสมาธิภาวนาจิตใจมันคิดคืด คืดคืดเพราะอะไร คืดคืดเพราะมันโดนกำจัดวง ถ้าปล่อยธรรมชาติของมัน มันก็อยู่อิสระของมัน มันไม่ทำอะไรเลยมันก็อยู่อิสระของมัน พอเรามีสติ เรามีสติขึ้นมาจะบังคับมัน มันคิดคืดแล้ว ถ้ามันคิดคืด นี้กิเลสมันทำลาย

พอมันคิดคืดเพราะเรากำจัดวง เราจะล้อมคอกมัน เราจะมีคุณธรรมในหัวใจ ถ้ามีสติ สติมันยับยั้ง มีสติปัญญา มันแยกแยะตรงนี้ได้ ถ้ามีสติปัญญานะ มันแยกแยะได้ เราจะทำคุณงามความดี สิ่งที่เกิดขวางๆ มันก็คิดขวางทำไม ถ้าคิดขวาง ก็คิดขวางเพราะเราจะกำจัดมัน เพราะกิเลสมันกลัวธรรมๆ กิเลสมันกลัวศีล สมาธิ ปัญญา มันกลัวสติ กลัวปัญญา เพราะปัญญามันแยกแยะได้ไงอะไรผิดอะไรถูก

คน เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราแยกแยะของเราเพื่ออะไร? เพื่อนำพาชีวิตของเราไป เรา นำพาชีวิตของเราเป็นที่พึ่งที่อาศัย บุญกุศลเป็นที่พึ่งอาศัย แต่เวลาเราปฏิบัติไป เวลาปฏิบัติข้ามพ้นทั้งดีและชั่ว สิ่งที่เป็นความดีๆ เพราะสุดยอดของความดีของเรา เราปฏิบัติได้ขนาดไหนก็แค่นั้นแหละ แต่ความดีที่มากขึ้นไปกว่านี้ยังมีอยู่ ความดีที่มากขึ้นไปกว่านี้ยังมีอยู่ เวลาความดีที่มากขึ้นไปกว่านี้ยังมีอยู่ เราปฏิบัติไปถึงความดีอันนั้นเราถึงนะ เราถึงของเราไปตลอดว่ามันพัฒนาขึ้นไปได้

เวลาปัจจัยเครื่องอาศัย ของมันกองพะเนินเทินทึก เราเห็นมหาศาลเลย แต่หัวใจคนที่มันดีขึ้น มันพัฒนาขึ้น โสดาปัตติมรรค สกิทาคามีมรรค อนาคามีมรรค อรหัตตมรรค

มีสติ สติเรายังล้มลุกคลุกคลานเลย เวลาครูบาอาจารย์ของท่านมีมหาสติ มีสติอัตโนมัติ สติที่มันมากกว่านี้ สติที่มันรู้ตัวทั่วพร้อม สติที่มันตลอดไปมันเป็นอย่างไรมันเป็นอย่างไรรู้ แต่คนปฏิบัติไปเขาไม่รู้ สิ่งที่เป็นอริยทรัพย์ เป็นอรรถสมบัติมันสมบัติในหัวใจมันจะมากมายขนาดไหน

เวลาหลวงตาท่านพิจารณาของท่านแล้ว เวลาสิ้นสุดแห่งทุกข์ท่านบอกว่า หัวใจมันบรรจุ ๓ โลกธาตุ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ๓ โลกธาตุ หัวใจนี้กว้างขวางกว่า หัวใจที่มันใหญ่กว่า มันจุ ๓ โลกธาตุ โลกนี้ใหญ่ขนาดไหน จักรวาลนี้ใหญ่ขนาดไหน แต่หัวใจมันจุ ๓ แดนโลกธาตุเลย

มันรู้แจ้งไปหมด มันเข้าใจไปหมด สิ่งนี้มันบรรจุนี้ทรัพย์สมบัติ ถ้ามันยิ่งใหญ่มันยิ่งใหญ่ขนาดนั้น

หัวใจที่มันทุกขมันยากถ้าเราปฏิบัติของเราได้นะ เราทำบุญกุศลเป็นพื้นฐาน เราไม่ต้องว่า “มรรคผลนิพพานมันสุดเอี่ยม เราเอาแค่บุญกุศล เอาแค่นี้ในชีวิตของเรา ในครอบครัวของเรามีสัมมาทิฐิ เวลาพูดกันสิ่งใด เข้าใจสิ่งใด เข้าใจสิ่งนี้ได้ ถ้าเข้าใจสิ่งนี้ได้ ความอบอุ่นในบ้านของเรา แล้วเราทำหน้าที่การงานสิ่งใดก็ขอให้ประสบความสำเร็จ สิ่งทีประสบความสำเร็จ ชีวิตของเราขอให้ราบรื่น” มันเป็นไปทั้งนั้นแหละ ด้วยบุญกุศล ด้วยอำนาจวาสนาบารมีมันเป็นไปได้ทั้งนั้นแหละ แต่คนเรามันมีเวรมีกรรมไง คำว่า “มีเวรมีกรรม” คุณิ เรามาดูหัวใจของเรา เวลามันมีความรู้สึกนึกคิดมันชอบ ความชอบ ความชอบกับความชอบมันแตกต่างกัน

พอความชอบกับความชอบมันแตกต่างกัน เวลาทำงานขึ้นมามันมีมุมมองแตกต่างกัน เวลามุมมองแตกต่างกัน เวลาเดี๋ยวนี้โลกมันเจริญไง พอโลกมันเจริญมีการศึกษา เขาประชุมกัน เวลาประชุมกันลงมติแล้ว เห็นแล้ว เราต้องทำตามนั้น เราจะเห็นต่างเราก็ควรทำตามนั้น เพราะสิ่งนั้นมันยังไม่ปรากฏชัดขึ้นมา แม้แต่ความเห็นขัดแย้งเราต้องเก็บไว้ภายใน แต่เราก็ต้องทำหน้าที่การงานอย่างนั้นไป เพราะว่าเสียงส่วนใหญ่เขาเห็นอย่างนั้น เขาทำอย่างนั้น ถ้าเป็นองค์กร

เราบอก “เราทำแล้วจะต้องราบรื่น เราทำแล้วเราจะประสบความสำเร็จของเรา เราทำสิ่งใดก็ได้” มันประสบความสำเร็จ แต่มันก็ผลของวิญญูะ มันมีความเห็นต่างในสังคม มันมีความเห็นต่างในนั้น มีความเห็นต่างในจิต มีความเห็นต่างในหัวใจ ความเห็นต่างนะ เราพิจารณาตรงนั้น ถ้าเราทำอย่างนั้น นี่พูดถึงว่าเวลาเราทำงานในสังคมใช่ไหม

แต่เวลาเรามาทำงานส่วนตัวของเราละ เวลาเราจะนั่งภาวนามันไม่มีใครมายุ่งกับเราแล้ว เข้าทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เราคนเดียวทั้งนั้นแหละ อตตตา หิ อตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน สิ่งทีมันมีความขัดแย้งในใจ เราพิสูจน์ได้แล้ว มันเป็นโอกาสของเรา เราจะพิสูจน์ความจริงของเราแล้ว ถ้ามันเป็นความจริงของเรา

ถ้าคนเราปฏิบัติธรรมเสมอต้นเสมอปลายด้วยสัมมาทิฐิ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี มันต้องได้อย่างน้อยพระโสดาบันขึ้นไป ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี คนที่มีอำนาจวาสนาก็ ๗ วัน คนที่ปานกลางก็ ๗ เดือน คนที่สร้างอำนาจวาสนาเวไนยสัตว์ก็ ๗ ปี ถ้า ๗ ปีทำได้ มันพิสูจน์ได้ ถ้ามันพิสูจน์ได้ สิ่งนี้สำคัญ สำคัญเพราะอะไร เพราะมันเป็นสมบัติจริงของเรา

สิ่งที่เราทำหน้าที่การงาน บังคับเครื่องอาศัย เห็นไหม คนเราเกิดมามีชีวิต สิ่งมีชีวิตต้องมี บังคับเครื่องอาศัย เราก็หาบังคับเครื่องอาศัยนั้นเพื่อดำรงชีวิต การดำรงชีวิตนี้ ผลของวิญญูะเวียน วายตายเกิด มันซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ อยู่อย่างนี้ การซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่าเพื่อมาทำคุณงามความดี ซ้ำแล้วซ้ำเล่ามาเพื่อวิวัฒนาการ เพื่อมาพัฒนาของมัน พันธุกรรมของจิต เราคิดดีๆ เราปรารถนา สิ่งที่ดีๆ คิดจนคุ้นเคย แต่เราปล่อยมันเร่ร่อน มันคิดต่าง มันคิดแปลกแยก แต่เราพยายามคิดที่ดี แต่เราก็คิดที่ดีไม่ได้

เพราะเราคิดถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก แก้วสารพัดนึกนะ เราก็นึก ถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่นึกแล้วนะ “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีจริงหรือ เปล่า”

เมื่อวานเขายังมาถาม เขาบอกว่า ตอนนี้ทางวิชาการเขาบอกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนไทย

เราบอกว่าคนไทย เมืองไทย สุโขทัยก็ ๗๐๐ ปี ถ้าวังค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด ในถิ่นนี้ ในทางประวัติศาสตร์เขาขุดค้นเมืองพาราณสีที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดใช้ ไหม กรุงกบิลพัสดุ์ มันก็มี เขาขุดค้นกรุงกบิลพัสดุ์ เขาขุดค้นเขาก็เจอทั้งนั้นแหละ เขาก็พูดกัน ไป แม้แต่เราถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราก็มองเห็นว่าพระพุทธเจ้ามีจริงหรือเปล่า พระพุทธเจ้ามีจริงหรือเปล่า พระพุทธเจ้าเป็นคนไทย เขาว่า “พระพุทธเจ้าเป็นคนไทย เป็นคน ไทยนะ”

จะบอกว่าบ้านเชียงมัน ๕,๐๐๐ ปี แต่ถ้าเป็น ๕,๐๐๐ ปีนะ ศาสนาพุทธเรา ๒,๐๐๐ กว่าปี แต่ในการพิสูจน์ในทางประวัติศาสตร์เขาพิสูจน์ได้ เขาพิสูจน์ได้ เขามีหลักฐานของเขา แต่นั่น เวลาเราไปอินเดีย ไปสังฆนิยสถานทั้ง ๔ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติ ที่องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฐมเทศนา ที่องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน เวลาครูบาอาจารย์เราให้พุทธโธๆ เราจะเฝ้าองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าในหัวใจ เขาต้องไปอินเดียแล้วเขาถึงจะซาบซึ้ง เขาต้องไปอินเดียเขาถึงศรัทธา

เรา เราเกิดเป็นมนุษย์เรามีศรัทธาความเชื่อ เรามีอริยทรัพย์อยู่แล้ว เพราะว่าการเดินทาง การต่างๆ มันทุกข์มันยากทั้งนั้นแหละ ถ้าเราอยู่โดยปกติของเรา ในหัวใจของเรามีศรัทธาความ

เชื่ออยู่แล้ว เราจะภาวนาที่ไหนก็ได้ เราจะทำอะไรก็ได้ ถ้าเราฝึองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พอเราฝึองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในหัวใจของเราเนี่ยถ้ามันเป็นที่นี่

เขาบอกว่าพระพุทธเจ้าเป็นคนไทย แล้วหลวงปู่มั่นเป็นคนบอกด้วย แต่ถ้าหลวงปู่มั่นเป็นคนบอก ท่านบอกอย่างนี้ ท่านบอกว่า ถ้าพูดถึงเราจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้าในหัวใจของเรา มันเป็นคนชาติใดก็ได้แต่ถ้าเขาปฏิบัติเขาก็มีคุณธรรมในหัวใจของเขา เวลาครูบาอาจารย์เทศนาว่าการเขาฟังแล้วเขาก็ตีความของเขาไป แล้วพอตีความไป ขยายความของเขาไป แล้วเขามาอ้างอิงไปทั่ว

เห็นไหม กระจุก เวลากินไก่ กระจุกมันจะติดคอ เวลาเรานับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาขัดเกลากิเลส เป็นเครื่องขัดเกลากิเลส จะส่งเสริมศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะได้สัจธรรมอันนั้นเพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อประโยชน์กับเรา ทำบุญกุศลเพื่อเหตุนี้ เราทำบุญกุศลเพื่อเหตุนี้ ให้เกิดสติให้เกิดปัญญา ปัญญามันจะแก้ไขชีวิตของเรา มันจะมีอุปสรรคขนาดไหน เราจะแก้ไขชีวิตของเราไปได้ ถ้าแก้ไขชีวิตของเราไปได้ มันบรรเทาใจ บรรเทาทุกข์ เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาถ้ามีคุณธรรมในหัวใจ เราจะมีธรรมะในใจ เรามีสัจธรรมในใจ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เอวัง